

Дата: 10.10.22
Укр.мова

Клас: 5-А (2 гр.)
Вч.: Харенко Ю.А.

Тема: Фразеологізми

Мета: дати учням уявлення про фразеологізм, його лексичне значення; виробляти навички доречного вживання фразеологізмів в усному та писемному мовленні; ознайомити школярів із фразеологічним словником української мови, збагачувати словниковий запас учнів; розвивати культуру мовлення, спостережливість.

Хід уроку:

1. Логічна хвилинка.

Визначте, у якому стовпчику подано словосполучення, що за значенням дорівнюють одному слову. Поясніть значення цих словосполучень. У разі потреби скористайтеся довідкою.

розбити глек
піймати облизня
пекти раків
кусати лікті
ловити ґав

розбити вікно
піймати kota
пекти млинці
кусати грушу
ловити рибу

Довідка: посваритися, залишитися ні з чим, червоніти, шкодувати за чим-небудь, марно витратити час.

Перевіримо себе!

Розбити глек – посваритися; піймати облизня – залишитися ні з чим; пекти раків – червоніти; кусати лікті – шкодувати за чим-небудь; ловити ґав – марно витратити час.

Шукаємо відповіді на запитання:

1. Що називаємо фразеологізмами?

2. Назвіть фразеологізми, які найчастіше використовуєте ви чи члени вашої родини в мовленні.
3. Як виникають фразеологізми? Де можна прочитати, що вони означають?
4. Чи бувають фразеологізми багатозначними? Серед фразеологізмів є синонімічні й антонімічні?
5. Для чого використовують фразеологізми в мовленні?

Запам'ятай!

Запам'ятай!

Фразеологія — розділ мовознавчої науки, який вивчає фразеологізми, їхні значення й уживання їх.

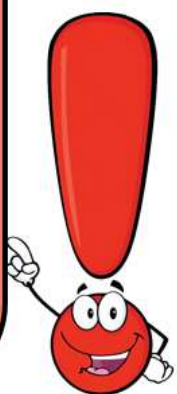
Фразеологізми — стійкі сполучення двох і більше слів, яке в процесі мовлення передає одне значення, надає мовленню виразності, емоційності, образності. Наприклад: набрати в рот води — мовчати; як сніг на голову — зненацька.

З-поміж фразеологізмів трапляються багатозначні. Наприклад: роззявити рота — 1) уважно слухати; 2) бути враженим; 3) бути неуважним; 4) говорити щось.

Відомості про значення, походження, уживання, фразеологізмів подано у **фразеологічних словниках**.

Фразеологізми, близькі за значенням, але які мають різний лексичний склад, називають **фразеологічними синонімами**. Наприклад: ні те ні се, ні риба ні м'ясо, ні пава ні гава.

Фразеологізми можуть утворювати **антонімічні пари**: рукою подати — за тридев'ять земель; хоч греблю гати — як кіт наплакав.

Вправа 1 (письмово). Записати утворені фразеологізми.

Виберіть із зображених малюнків ті, що утворюють фразеологізми. Поясніть їхні значення. У яких ситуаціях використовують фразеологізми?

Гострий

Отримати

Місце під

Вправа 2 (усно).

Виберіть із дужок слово, що утворює разом із поданим фразеологізм.
Поясніть значення фразеологізмів. Запишіть їх

Годувати (варениками, сирниками, жданиками); (гілку, квітку, небо) прихилити; топтати (килим, доріжку, ряст); викинути з (сумки, хати, голови); передати куті (меду, солі, цукру); сісти в (трамвай, калюжу, крісло); заварити (каву, кашу, чай).

Довідка: неодноразово обіцяти зробити щось, але не дотримуватися обіцянок; бути готовим зробити все можливе й неможливе для когось; жити; перебільшувати; забути; зазнати невдачі; затіяти щось дуже складне, клопітне, що загрожує неприємними наслідками.

Перевіримо!

Годувати жданиками - неодноразово обіцяти зробити щось, але не дотримуватися обіцянок; небо прихилити - бути готовим зробити все можливе й неможливе для когось; топтати ряст - жити; викинути з голови - забути; передати куті меду - перебільшувати; сісти в калюжу - зазнати невдачі; заварити кашу - затіяти щось дуже складне, клопітне, що загрожує неприємними наслідками.

Вправа 3 (письмово).

Назвіть синонімічні фразеологізми, поясніть їхні значення.

Хоч греблю гати; як піску морського; по горло; як гриби після дощу; як зірок у небі; ні пари з вуст; кури не клюють; як з гуски вода; як сніг на голову; в рот води набрати.

Запишіть у зошит утворені пари синонімічних фразеологізмів.

Перевіримо!

Хоч греблю гати, кури не клюють, по горло, як піску морського, як гриби після дощу, як зірок у небі; ні пари з вуст, в рот води набрати.

Домашнє завдання. Вивчити правила у підручнику, параграф 20, впр. 146 (1 та 2 завдання письмово).

146

I Намалюйте ілюстрацію до двох фразеологізмів. Поясніть їхні значення.

II Запишіть якомога більше фразеологізмів зі словом «життя». Скористайтесь фразеологічним словником.